

REGLUGERÐ

um almenningsbókasöfn.

16
21. febr.

I. KAFLI

Almenn ákvæði.

1. gr.

Almenningsbókasöfn starfa samkvæmt lögum nr. 42 frá 18. maí 1955, reglugerð þessari og reglum, sem stjórnir safnanna setja þeim.

2. gr.

Hlutverk almenningsbókasafns er að efla fræðslu og menningu og gefa mönnum kost á hollri og ódýrri tómstundaiðju. Þetta hlutverk skal fyrst og fremst rækja með öflun góðra bóka, en annars skal safnið vinna að hlutverki sínu á allan til-tækilegan hátt í samstarfi við skóla og kirkju, félög, sem hafa með höndum menningarstarf, og einstaklinga, sem hafa áhuga á menningarmálum.

3. gr.

Þessar starfsbækur og starfsskrár skulu jafnan færðar í safninu:

1. Gerðabók.
2. Sjóðbók.
3. Aðfangabók.
4. Skrá yfir bækur, sem glatast eða ónýttast á árinu.
5. Skrá yfir þá, sem hafa fengið afnotaskirteini.
6. Útlánaskrá.

Í aðfangabók skulu skráðar allar bækur safnsins jafnóðum og það eignast þær. Tölu þá, sem bók fær í aðfangabók, skal rita á bókina sjálfa, ásamt flokkseinkenni hennar. Góðri skráningarreglu skal halda um smáprent, tímarit hvers árs og ritraðir eða bækur, sem koma út í heftum.

4. gr.

Bækur safnsins skulu einkenndar með stimpli þannig, að greinilegt sé, að þær séu eign þess. Bækurnar skulu skipulega skráðar og flokkaðar í samræmi við það flokkunarkerfi, sem ríkir í stærstu söfnum landsins.

Í safninu skulu vera til þessar spjaldskrár:

1. Flokkaskrá, þar sem bókum sé raðað eftir flokkum og höfundum.
2. Höfundaskrá, sem raðað sé eftir höfundum, án tillits til flokka.
3. Skrá yfir fágætar bækur, sem ekki eru lánaðar nema í lestrarsal, enda séu þær geymdar í lokuðum skápum.

5. gr.

Úr safninu skulu ekki lánaðar óbundnar bækur eða mjög dýrar bækur og fágætar. Ekki skal heldur lána út handbækur, sem jafnan þurfa að vera tiltækar í safninu. Heimilt skal að gera undantekningar frá þessari reglu í brýnni þörf. Skal það komið undir mati bókavarðar og formanns bókasafnsstjórnar, hvort lánbeiðni skuli sinnt og með hvaða takmörkunum og skilyrðum.

6. gr.

Bækur úr safninu getur hver sá einstaklingur fengið til heimalesturs, sem orðinn er sextán ára að aldri, nema hann hafi fyrirgert til þess rétti sínum. Sá, sem vill

16 fá lánaðar bækur til heimalesturs, skal undirrita yfirlýsingu um það, að hann skuldbindi sig til að fylgja settum reglum um meðferð þeirra og skil. Lánþegi riti nafn sitt með fullu heimilisfangi, og þannig sé það ritað á lánskirteini hans. Ef hann flytur búferlum, skal hann tilkynna það bókaverði. Lánþegi er skyldur að bæta safninu að fullu, ef bók glatast eða skemmist í hans vörzlum. Eðlilegt slit telst ekki til skemmda. Með skemmdum telst það að draga strik, merki eða stafi í bækurnar eða brjóta í blað. Bætur fyrir glataðar bækur og skemmdir á bókum greiðist eftir mati bókavarðar, en úrskurði hans má skjóta til bókafulltrúa, ef um er að ræða hærri upphæð en tvö hundruð og fimmtíu krónur fyrir glataða bók og hundruð krónur fyrir skemmdir.

Sé höfð útlánsdeild fyrir börn, setur stjórn safnsins sérreglur um starfsemi hennar.

7. gr.

Komi upp veiki á heimili, þar sem bækur eru að láni úr safninu, er lánþegi skyldur að tilkynna það bókaverði. Skal bókaþingur síðan gera þær ráðstafanir, sem héraðslæknir telur nauðsynlegar vegna öryggis notenda safnsins.

8. gr.

Ef lánþegi brýtur eitthvað af þeim reglum, sem settar eru í reglugerð þessari eða stjórn safnsins setur, hefur hann fyrirgert rétti sínum til að fá bækur að láni úr safninu um stundarsakir eða að fullu, eftir því hvaða sakir eru til. Skal bókaþingur hverju sinni meta, hve miklum vítum brot varðar, en lánþegi má skjóta máli sínu undir úrskurð formanns bókasafnsstjórnar og til bókafulltrúa, ef um er að ræða algera sviptingu réttinda til notkunar á bókum safnsins.

9. gr.

Vátryggja skal bækur safnsins og aðra muni og jafnan gæta þess, að vátryggingarupphæð sé í samræmi við verðgildi safnsins á hverjum tíma.

II. KAFLI

Um bæjar- og héraðsbókasöfn.

10. gr.

Bókakostur safnsins skal vera sem fjölbreyttastur. Safnið skal eftir föngum afla sér íslenzkra bóka, nýrra og gamalla, og einnig erlendra bóka, einkum á þeim tungumálum, sem kennd eru í almennum framhaldsskólum. Lögð sé áhersla á rit um sögu og menningu þjóðarinnar, náttúru landsins, hagkvæmar bækur um tæknileg efni, handbækur í sérgreinum og almennum fræðum og bækur, sem fjalla um sögu og náttúru héraðsins og bjargræðisvegi bæjar- og héraðsbúa. Kostað sé kapps um að vanda val erlendra skáldrita.

Af því fé, sem árlega er varið til bókakaupa, skal að minnsta kosti verja þriðjung til öflunar fræðibóka, innlendra og erlendra.

11. gr.

Í stjórn bókasafns, sem fleiri en einn aðili standa að, skulu sitja fimm menn. Stjórn bókasafns, sem kaupstaður og sýsla eða hreppur og sýsla eiga aðild að, skal skipuð þremur fulltrúum frá þeim aðila, sem hærri framlag greiðir, og fjórum, ef framlag hans nemur fjórum fimmtu hlutum af samanlögðu framlagi beggja.

Þar sem þrjú aðilar standa að bókasafni, skulu þeir eiga fulltrúa í stjórn þess í réttu hlutfalli við framlög sín. Þó skal hver aðili ávallt eiga einn fulltrúa í stjórn safnsins.

12. gr.

16

21. febr.

Stjórn safnsins skiptir sjálf með sér verkum.

Nýkosin stjórn skal halda fund svo fljótt sem unnt er, og skal bæjarstjóri þess kaupstaðar eða oddviti (sveitarstjóri) þess hrepps, þar sem safnið er staðsett, kveðja hana saman í fyrsta sinn og stjórn kosningu formanns. Þegar nýkosin stjórn hefur tekið til starfa, skal formaður tilkynna bókafulltrúa nöfn og heimilisfang þeirra, sem þar eiga sæti, og þá verkaskiptingu, sem stjórnin hefur ákveðið.

Stjórnin skal halda fund, þegar bókavörður, formaður, meiri hluti stjórnar eða bókafulltrúi óska þess með hæfilegum fyrirvara, og aldrei skal stjórnin halda færri fundi en tvo á ári, í febrúar og í október.

Hlutverk stjórnarinnar er:

1. Að sjá um, að safnið hafi viðunandi húsnæði. Ef stjórnin ræðst í byggingu bókhlöðu eða samþykkir að safnið taki þátt í húsbýggingu með öðrum opinberum aðilum, skal leita um það samþykkis menntamálaráðuneytisins. Styrkur til byggingar bókasafna er bundinn þeim skilyrðum, að menntamálaráðuneytið hafi, að fengnum tillögum bókafulltrúa og húsameistara ríkisins, samþykkt byggingarstaðinn, uppdrætti og kostnaðaráætlun.
2. Að ráða bókavörð (bókaverði) handa safninu. Skal leitað álits bókafulltrúa um val hans (þeirra) og keppt eftir því, að til starfans ráðist menn, sem hafi sérþekkingu í bókasafnsmálum og staðgóða menntun. Skal stjórnin öll — og þó einkum formaður hennar — hafa sem nánast samstarf við bókavörð og eftirlit með starfi hans. Sami maður má ekki vera hvort tveggja í senn formaður bókasafnsstjórnar og bókavörður.
3. Að meta safnið til váttryggingar í samráði við bókavörð.
4. Að sjá um, að peningar safnsins séu ávallt geymdir í sparisjóði eða banka.
5. Að árlega sé samín fjárhagsáætlun fyrir safnið, og gerðar tillögur til bæjarstjórnar (hreppsnefndar) og sýslunefndar (sýslunefnda) um fjárframlög.
6. Að senda skýrslur um starfsemi safnsins og endurskoðaða reikninga til bókafulltrúa fyrir lok febrúarmánaðar ár hvert.
7. Að ákveða nánar en gert er í þessari reglugerð um starfstíma safnsins, starfs hætti og umsýslu, fjárreiður og hvað annað, sem til kann að koma.

13. gr.

Reikningar safnsins skulu árlega endurskoðaðir af endurskoðendum bæjar (hrepps) og sýslureikninga, áður en þeir eru sendir bókafulltrúa, bæjarstjórn (hreppsnefnd) og sýslunefnd.

14. gr.

Þar sem lestrarsalur er starfræktur, skal hann vera opin almennungi eigi skemur en frá 1. október til 1. maí ár hvert. Skyllt skal bókaverði að leyfa fræðimönnum notkun salarins á öðrum tímum árs, eftir nánara samkomulagi.

Útlán skulu fara fram allt árið, nema þann tíma sem bókaverði er nauðsynlegur til aðalinnköllunar, könnunar og þrifa.

Stjórn safnsins ákveður nánar eftir fjárhagsgetu og öðrum ástæðum, hve oft á viku og hve langan tíma dags lestrarsalur og útlánadeild eru opin á hinum ýmsu tímum ársins.

15. gr.

Bókaverði er skylt að útvega að láni úr öðrum almenningsbókasöfnum bækur, sem ekki eru til í safni hans, enda færi lánbeiðandi gild rök fyrir því, að hann þarfnist bókana. Bókaverði, sem berst slík málaleitun frá öðrum bókaverði, er skylt að verða við henni, ef sú bók er til, sem um er beðið, en sé hún mjög dýr eða fágæt,

16 ber honum að leita samþykkis formanns bókasafnsstjórnar, og ef þá greinir á, skal 21. febr. leitað úrskurðar bókafulltrúa.

Bókasafn, sem fær bækur að láni úr öðru bókasafni, ber ábyrgð á þeim, unz þeim hefur verið skilað. Jafnan skal þess gætt, þegar um slík bókalán er að ræða, að senda bækurnar í verðpósti og í góðum umbúðum.

16. gr.

Sveitarbókasöfn, sem hafa opinn lestrarsal, geta fengið að láni úr héraðsbókasafni bækur, sem ekki eru lánaðar út, og skal bókaverði heimilt að lána þær í lestrarsal. Færa skal bókavörður sveitarbókasafns rök fyrir því, að bókanna sé þörf í ákveðnum tilgangi, og skal hann sjá um skil á þeim á tilsettum tíma. Sveitarbókasafn ber ábyrgð á slíkum bókum, unz þeim hefur verið skilað, og skal tryggilega um það búið, að þær glatist ekki eða skemmist, þegar þær eru sendar á milli safnanna.

17. gr.

Skylt er héraðsbókaverði að senda á hvert heimili í sveitum bókasafnshverfisins, utan kauptúna og byggðahverfa, einu sinni á ári skrá yfir nýkeyptar bækur, sem telja má, að sveitarbókasafn geti ekki aflað sér og ætlaðar eru til útlána. Þessari skrá fylgi eyðublöð undir bókapöntun, þar sem rúm sé fyrir titla jafnmargra bóka og lánþegi á rétt á að fá að láni í einu og nokkurra til vara. Þá fylgi og eintak af reglum safnsins um skil og meðferð bóka. Enn fremur skal senda skuldbindingar-eyðublað, sem lánþegi undirriti og sendi með fyrstu bókapöntun sinni, ásamt tilskildu afnotagjaldi, ef slíkt gjald er ákveðið í starfsreglum safnsins.

Til sveitarbókasafna í kauptúnum og byggðahverjum skal bókavörður héraðsbókasafns senda nokkur eintök af skráum yfir nýjar bækur og enn fremur ofangreind eyðublöð. Skal bókavörður sveitarbókasafns koma bókapöntunum, skuldbindingum og afnotagjöldum lánbeiðenda á framfæri við héraðsbókavörð og hafa milligöngu um lán á bókum og skil á þeim.

Skylt er héraðsbókaverði að afgreiða eins fljótt og verða má allar bókapantanir og senda lánbeiðendum afnotaskírteini. Séu bækur, sem um er beðið, ekki tiltækar í safninu, skal bókavörður tilkynna það. Bækur til lánþega séu sendar á þeirra kostnað og tryggilega um þær búið.

Heimilt er sveitarbókasafni utan kauptúna og byggðahverfa að hafa á hendi sams konar milligöngu um útlán bóka og hér er gert ráð fyrir um sveitarbókasöfn fjölbýlisins.

18. gr.

Héraðsbókasafni er skylt að lána sveitarbókasöfnum bókasafnshverfisins 50—100 bindi í einu af bókum safnsins, ef stjórn sveitarbókasafns óskar þess, enda sé um að ræða bækur, sem ætlaðar eru til útlána og hafa verið í notkun um 2 ára skeið. Lánstími slíkra bóka má ekki vera lengri en eitt ár.

Bækur þessar skal senda í vönduðum umbúðum, og eru þær í ábyrgð sveitarbókasafnsins, unz þær eru komnar aftur í hendur héraðsbókaverði.

19. gr.

Útlánaskrá safnsins skal færð þannig, að bókavörður geti gefið ýtarlega skýrslu um notkun þess. Þar skal tekið fram, hve margir hafa notað safnið á árinu og hve mörg bindi hafa verið lánuð úr aðalefnisflokkum safnsins. Enn fremur skulu lán í helztu bókaflokkum sundurgreind eftir tungumálum og höfundum.

20. gr.

16

21. febr.

Skyldur bókavarðar eru einkum þessar:

1. Hann skal annast fjárreiður safnsins og reikningshald, nema bókasafnsstjórn hafi það sjálf á hendi eða feli það öðrum.
2. Hann skal semja tillögur um bókakaup og leggja þær fyrir stjórn safnsins, annast um kaup og band á bókum, færa þær inn í aðfangabók, merkja þær safninu, flokka þær og skrá og gæta þess vandlega að taka þær bækur frá til viðgerðar, sem þess þarfnast.
3. Hann skal gera þær skrár, sem gert er ráð fyrir í þessari reglugerð, og semja árlega skýrslu um notkun safnsins.
4. Hann skal annast útlán og innheimtu bóka og alla starfrækslu safnsins og umhirðu og gæta þess í hvívetna, að fylgt sé þeim reglum, sem þar eru settar, og kappkosta, að safnið megi koma að sem almennustum notum.
5. Hann skal leiðbeina notendum safnsins um val bóka, eftir því sem við verður komið.
6. Hann skal undirbúa fundi bókasafnsstjórnar í samráði við formann og hafa samstarf við stjórnina og bókafulltrúa um starf og starfstilhögun safnsins.
7. Hann skal leiðbeina bókavörðum sveitarbókasafna í bókasafnahverfinu um bóka- val, skrásetningu bóka og bókavörzlu, eftir því sem við verður komið og þeir kynnu að fara fram á.
8. Hann skal veita nemendum í framhaldsskólum þess kaupstaðar eða kaupsins, þar sem safnið er staðsett, fræðslu um notkun bókasafna í samstarfi við skóla- stjóra, ef skólanevnd óskar þess.
9. Hann skal, ásamt bókasafnsstjórn, hafa forystu um eins fjölbreytt menningar- starf á vegum safnsins og við verður komið.

III. KAFLI

Um sveitarbókasöfn.

21. gr.

Leggja skal áherzlu á að afla sveitarbókasafni bóka um sögu og menningu þjóð- arinnar, merkra íslenzkra skáldrita, eldri og yngri, og bóka og rita, sem varða heim- ilisstörf, heimaiðju og atvinnurekstur.

Jafnan skal þess gætt, að ekki minna en einum fjórða hluta þess fjár, sem safnið ver til bókakaupa, sé varið til kaupa á fræðibókum.

22. gr.

Bækur safnsins skulu geymdar í lokuðum skápum eða lokuðum herbergjum, sem aðrir en bókavörður og stjórn safnsins hafa ekki aðgang að, og í góðum og rakalaus- um húsakynnum.

23. gr.

Bókasafnsstjórn skiptir sjálf með sér verkum, og skal hún, auk formanns, féhirðis og ritara, kjósa einhvern úr sínum hópi til að hafa yfirumsjón safnsins og eftirlit með eignum þess. Hann skal einnig annast bókakaup, samkvæmt samþykktum stjórn- arinnar, og sjá um bókband, skrásetningu og flokkun bóka.

Nýkosin stjórn skal halda fund svo fljótt sem unnt er, og skal oddviti hrepps- nefndar (sveitarstjóri) kalla hana saman í fyrsta sinn, þar sem hreppurinn rekur sjálfur bókasafnið, en fulltrúi hreppsins í bókasafnsstjórn, ef reksturinn hefur verið falinn lestrarfélagi. Þegar nýkosin stjórn hefur tekið til starfa, skal formaður til- kynna bókafulltrúa nöfn og heimilisföng þeirra, sem eiga sæti í henni, og þá verka- skiptingu, sem stjórnin hefur ákveðið.

16 Stjórn safnsins skal halda fund eins oft og þurfa þykir til að taka ákvarðanir um hag og rekstur safnsins og ávallt, þegar formaður, eftirlitsmaður, meiri hluti stjórnar, héraðsbókavörður eða bókafulltrúi óska þess með hæfilegum fyrirvara. Aldrei skal stjórnin halda færri fundi en tvo á ári, í febrúar og í október.

Stjórnin ræður bókavörð og ákveður þóknun fyrir störf hans í samráði við bókafulltrúa, enda ákvarðar hún, hver störf hans skuli vera.

24. gr.

Þar sem tvö eða fleiri lestrarfélög starfa í sama hreppi, skulu þau hafa með sér samstarf. Skal oddviti hreppsnefndar kalla stjórnir lestrarfélaganna saman á fund, þegar honum þykir þess þörf eða stjórn eins eða fleiri lestrarféлага óskar þess.

Oddviti skal stjórna þessum sameiginlegu fundum og hafa þar full fundarréttindi. Ekki skulu fundir þessir vera færri en tveir á ári, annar í febrúar og hinn í október.

Á fundum þessum skulu teknar ákvarðanir um bókakaup og gagnkvæm bókalán lestrarfélaganna, gerð sameiginleg reikningsskil þeirra og send bókafulltrúa, sendar skýrslur um starfsemina og ákvarðanir teknar og áætlanir gerðar um framtíðarstarf félaganna.

Þá skal á þessum sameiginlegu fundum ráðinn bókavörður fyrir sveitarbókasafnið, sem skal vera eitt fyrir sveitarfélagið. Skulu lestrarfélög skyld að senda sveitarbókasafni bækur sínar ekki síðar en þegar tvö ár eru liðin frá því, að þau eignuðust þær. Ber bókaverði að sjá um geymslu bóka, skrásetningu í aðfangabók, flokkun og spjaldskrárgerð, útlán og skýrslur um notkun safnsins og notendur.

25. gr.

Útlánaskrá sveitarbókasafns skal þannig færð, að bókavörður geti gefið skýrslu, þar sem greind er tala notenda og tekið fram, hve mörg bindi hafa verið lánuð á árinu:

1. Af fræðibókum og skáldritum.
2. Á íslenzku og á öðrum málum.
3. Eftir hvern íslenzkan höfund.

Reglugerð þessi, sem sett er samkvæmt lögum nr. 42/1955, um almenningsbókasöfn, öðlast þegar gildi.

Í menntamálaráðuneytinu, 21. febrúar 1956.

Bjarni Benediktsson.

Birgir Thorlacius.

17

23. febr.

S A M Þ Y K K T

um stjórn bæjarmálefna í Akraneskaupstað.

1. gr.

Bæjarstjórn Akraness er skipuð 9 kjörnum bæjarfulltrúum. Þeir taka ákvarðanir á bæjarstjórnarfundum um þau málefni, sem bæinn varða og til bæjarstjórnar koma.

Bæjarstjóra er rétt og skylt að sitja fundi bæjarstjórnar. Hann hefur þar málfrlsi og tillögurétt, en ekki á hann þar atkvæðisrétt, nema hann sé jafnframt bæjarfulltrúi.